

Змістовний модуль 2. Категорії, поняття та терміни соціології.

Тема. Категорії та терміни, що розкривають сутність соціальних спільностей та соціальних груп.

Соціальна спільнота та соціальна група. Соціальна організація. Узагальнені уявлення та зразки поведінки. Мобілізація та соціальний контроль. Масові соціальні спільності. Раса, плем'я, рід, клан, народ, народність, національність, нація. Натовп. Малі, середні та великі групи. Первинні та вторинні групи. Референтні групи. Ін-група та аут-група. Діада та тріада. Реальні та номінальні групи. Формальні та неформальні групи. Цільові групи. Бюрократична організація. Внутрішньогрупова динаміка. Процеси внутрішньогрупової динаміки (керівництво та лідерство, прийняття рішень, розподіл влади та відповідальності, конформізм, груповий тиск, комунікації, симпатії-антипатії). Розподіл ролей в групі.

Тема. Категорії та терміни, що розкривають сутність соціальних зв'язків.

Соціальний зв'язок. Суб'єкт та об'єкт зв'язку. Типологія суб'єктів. Погодженість діяльності соціальних суб'єктів. Суб'єктивні сутності соціальних зв'язків (потреба, цінність, норма, стан задоволеності-незадоволеності). Об'єктивні чинники соціальних зв'язків. Ефективність соціальної взаємодії та критерії її визначення. Механізм регулювання зв'язку. Формальні та неформальні зв'язки; безпосередні та опосередковані зв'язки; ціннісні зв'язки. Макро-, мезо- та макрорівні функціонування соціальних зв'язків. Зворотній зв'язок. Соціальна винагорода. Механізм соціального контролю. Моральні регулятори. Погодженість зв'язків. Соціальна система Т. Парсонса та її складові елементи (цінності, норми, колективи, ролі).

Тема. Категорії та терміни, що розкривають сутність соціальних законів.

Соціальні закони, закономірності та тенденції, їх сутнісні риси. Об'єктивація людської діяльності в соціальному законі. Статистична природа соціальних законів. Стабілізація соціального організму та забезпечення його цілісності. Специфіка соціальних законів. Загальні, особливі та окремі соціальні закони. Структурні рівні соціальних законів. Зміст, динаміка та статистичні закономірності у соціальних законах. Закони інваріантного співіснування соціальних явищ. Закони функціональної залежності між явищами та процесами. Закономірності розвитку та регулярні тенденції. Закони статистичної ймовірності та можливості.

Рекомендована література

Основна:

1. Андрущенко В. П., Горлач М. І. Соціологія: навч. посібник / В. П. Андрущенко, М. І. Горлач. – К. : «Єдиноріг», 1998. – 624 с.

2. Гидденс Э. Социология / Э. Гидденс. – М. : Эдиториал УРСС, 1999. – 704 с.
3. Джерри Д., Джерри Дж. Большой толковый социологический словарь (Collins) / Д. Джери, Дж. Джери. – В 2-х томах. Т.1 А-О. – М. : Вече, АСТ, 1999. – 544 с.
4. Джерри Д., Джерри Дж. Большой толковый социологический словарь (Collins) / Д. Джери, Дж. Джери. – В 2-х томах. Т.2 П-Я. – М. : Вече, АСТ, 1999. – 528 с.
5. История социологии в Западной Европе и США. Учебник для вузов / Под редакцией Г. В. Осипова. – М. : Издательство НОРМА (Издательская группа НОРМА–ИНФРА – М), 2001. – 576 с.
6. Кравченко А. И. Социология : учебник / А. И. Кравченко. – М. : Академический Проект, 2001. – 508 с.
7. Монсон П. Лодка на аллеях парка: Введение в социологию / П. Монсон. – М. : Весь мир., 1994. – 55 с.
8. Смелзер Н. Социология / Н. Смелзер. – М. : Феникс, 1994. – 688 с.
9. Социологический энциклопедический словарь: на русском, английском, немецком, французском и чешском языках / Редактор-координатор академик РАН Г. В. Осипов. – М. : Изд-во НОРМА (Издательская группа НОРМА-ИНФРА М), 2000. – 488 с.
10. Тернер Дж. Структура социологической теории / Дж. Тернер. – М. : Прогресс, 1985. – 472 с.
11. Философский словарь / под ред. И. Т. Фролова. – М. : Республика, 2001. – 719 с.
12. Фролов С. С. Социология: учебник / С. С. Фролов. – М. : Наука, 1994. – 256 с.
13. Штомпка П. Социология социальных изменений / П. Штомпка; под ред. В. А. Ядова: пер. с англ. – М. : Аспект Пресс, 1996. – 416 с.

Додаткова:

1. Вебер М. Понятие социологии и "смысла" социального действия / М. Вебер // Избранные произведения. Пер. с нем./ Сост., общ. ред. и послесл. Ю. Н. Давыдова. – М. : Прогресс, 1990. – 808 с.
2. Давыдов Ю. Н. Исторический горизонт теоретической социологии / Ю. Н. Давыдов // История теоретической социологии. – М. : 1997. – Т. 1/ – С. 5-23.
3. Зиммель Г. Проблема социологии / Г. Зиммель // Западно-европейская социология XIX - начала XX века. [Тексты] Под ред. В. И. Добренкова, Л. П. Беленковой. – М. : Наука, 1996. – С. 324-329.
4. Конт О. Дух позитивной философии / Огюст Конт // Западно-европейская социология XIX – начало XX века. [Тексты] Под ред. В. И. Добренкова, Л. П. Беленковой. – М. : Наука, 1996. – С. 5-26.
5. Парадигма, предмет и структура социологического знания // Социология. Основы общей теории / Отв. ред. Г В. Осипов, Л. Н. Москвичев. – М. : Норма, 2003. – 912 с.

6. Парсонс Т. О структуре социального действия / Т. Парсонс. – М. : Академический Проект, 2000. – 880 с.
7. Социологическая теория и социологическое воображение // Социология как наука: предметы парадигмы: Учебник для вузов. 2-е изд., доп. и перер. / С. А. Кравченко, М. О. Мнацакян, Н. Е. Покровский и др. – М. : Экзамен, 2003. – 511 с.
8. Ахундов М. Д. Концепции пространства и время. Истоки, эволюция, перспективы / М. Д. Ахундов. – М. : Наука, 1982. – 259 с.
9. Бурдьё П. Социология социального пространства / П. Бурдьё. – М. : ИЭС; СПб. : Алетейя, 2005. – 288 с.
10. Лапин Н. И. Предмет и методология социологии / Н. И. Лапин // Социологические исследования. – 2002. – № 8. – С. 106-119.
11. Тощенко Ж. Т. О понятийном аппарате социологии / Ж. Т. Тощенко // СоцИс. – 2002. – №9. – С. 3-16.
12. Ольховиков К. М., Орлов Г. П. Категории социологии: образ мышления и словарь исследования / К. М. Ольховиков, Г. П. Орлов // СоцИс. – 2002. – №9 – С. 3-16.

Інформаційні ресурси:

1. Арин О. Понятийный аппарат [Электронный ресурс]. – Режим доступа. : http://olegarin.com/olegarin/Ponatiynyj_apparat.html
2. Арон Р. Этапы развития социологической мысли [Электронный ресурс]. – Режим доступа. – http://www.gumer.info/bibliotek_Buks/Sociolog/aron/
3. Категории социологии [Электронный ресурс]. – Режим доступа. : <http://freqlist.ru/sociologiya/enciklopediya-sociologii/kategorii-sociologii.html>
4. Малахова Ж. Д. Работа с понятийным аппаратом [Электронный ресурс]. – Режим доступа. : http://uchebnikionline.com/soziologia/vikladannya_sotsiologiyi_dosvid_innovatsiyni_h_priyomiv_-_malahova_zhd/vikoristannya_obraznih_porivnyan.htm
5. Павленок П. Д. О понятийно-категориальном аппарате социологии [Электронный ресурс]. – Режим доступа. : http://ecsocman.hse.ru/data/486/189/1217/003-PAVLENOK_Px2cD.pdf
6. Понятийный аппарат научного исследования. Основные термины и определения [Электронный ресурс]. – Режим доступа. : <http://www.sociodoc.ru/sdocs-1036-1.html>
7. Понятия социологии [Электронный ресурс]. – Режим доступа. : <http://freqlist.ru/sociologiya/enciklopediya-sociologii/ponyatiya-sociologii-logicheskaya-struktura.html>
8. Попова И. М. Понятийный аппарат социологии [Электронный ресурс]. – Режим доступа. : <http://bookucheba.com/obschaya-sotsiologiya-kniga/321-ponyatiynyiy-apparat.html>
9. Романовский Н. В. О понятийном аппарате современной социологии [Электронный ресурс]. – Режим доступа. : <http://www.smolsoc.ru/index.php/2010-09-05-09-53-34>

10. Тощенко Ж. Т. Категории социологии [Электронный ресурс]. – Режим доступа. : <http://lifesocio.com/obschaya-sotsiologiya/kategorii-sotsiologii-22064.html>

11. Тощенко Ж. Т. Понятийный аппарат социологии [Электронный ресурс]. – Режим доступа. : <http://sociology-r.narod.ru/e-library/zhanter.htm>

12. Харчев В. Г. Понятийный аппарат социологии [Электронный ресурс]. – Режим доступа. : <http://yourlib.net/content/view/10207/118/>